

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

Studije socijalne politike i socijalnog rada/politikologije

Akademska 2022/2023. godina

**Nastavni program (syllabus) za predmet
Socijalna politika Srbije**

Naziv predmeta:	Socijalna politika Srbije
Naziv predmeta na engleskom:	Social policy of Serbia
Nivo studija	Osnovne akademske – II godina studija
Karakter predmeta	Obavezni/izborni predmet
Nedeljni fond časova	3 + 1
Godišnji fond časova	45 + 15
Trajanje i raspored nastave	Predavanja - letnji semestar, petak, 10.00h – 12.15h
Broj ESPB	6
Nastavnik	Prof. dr Aleksandar Jugović
Saradnik/Asistent	Jelena Birmančević
Način izvođenja nastave	Predavanja kroz power-point prezentacije, diskusije, izlaganja studenata, rad u malim grupama, upotreba video-materijala, konsultacije kroz individualni mentorski rad.
Način ocenjivanja i vrednovanja predmetnih oblasti	Predispitne obaveze: 1) aktivnost na predavanjima - do 10 poena 2) aktivnost na vežbama - do 10 poena 3) pismeni kolokvijum - do 30 poena: Prvi deo sadržaja predmeta <i>Osnove socijalne politike</i> - gradivo koje je obuhvaćeno od 1 do 18 ispitnog pitanja. Kolokvijum je položen ako je ostvareno najmanje 16 poena. Položen kolokvijum studente osloboda tog dela gradiva na završnom ispitu. U semestru se održavaju ukupno dva kolokvijuma, prvi i popravni. Studenti koji ne polože kolokvijum taj deo gradiva odgovaraju na završnom ispitu. Ispitne obaveze: završni usmeni (pismeni) ispit sa dva ili tri ispitna pitanja u zavisnosti od toga da li je položen kolokvijum – do max. 50 poena.

	<p>Izračunavanje ocene: do 50 poena = ocena 5 (nije položio) od 51 – 60 poena = ocena 6 (dovoljan) od 61 – 70 poena = ocena 7 (dobar) od 71 – 80 poena = ocena 8 (vrlo dobar) od 81 – 90 poena = ocena 9 (odličan) od 91 – 100 poena = ocena 10 (odličan-izuzetan)</p>
Način polaganja	Kolokvijum, usmeni/pismeni ispit.
Kontrola kvaliteta predmeta	Studentska evaluacija, analiza ispunjenosti plana rada, analiza ispitnih rezultata.
Obavezna literatura	<p>1. Aleksandar Jugović i Ana Gavrilović (2020). Osnove socijalne politike. Beograd: Univerzitet u Beogradu - Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.</p> <p>2. Aleksandar Jugović (2023). Društveno osetljive grupe: perspektive i politike (drugo izdanje). Beograd: Partenon.</p>
Dopunska literatura	U dogovoru sa nastavnikom za svaku tematsku jedinicu koja se obrađuje na predavanjima i vežbama.
Cilj predmeta	Cilj predmeta je da studenti upoznaju osnove socijalne politike kao nauke, akademske discipline i praktične politike. Da razumeju razvoj, ciljeve, vrednosti, faktore, modele, nosioce i značaj socijalne politike u globalnom i nacionalnom kontekstu. Da steknu znanja o područjima socijalne politike Srbije. Da spoznaju ključna obeležja društveno osetljivih grupa i politika socijalnog uključivanja u Srbiji.
Ishod predmeta	Studenti treba da: ovladaju osnovnim socijalno političkim pojmovima i konceptima; znaju karakter aktuelne socijalne politike u Srbiji; kritički ocenjuju mere socijalne politike; budu osposobljeni da primenjuju znanja o društveno osetljivim grupama u programskim aktivnostima institucija i organizacija; razumeju politike zaštite društveno osetljivih grupa u Srbiji; budu promoteri vrednosti socijalne pravde, humanosti i ljudske dobrobiti.

SADRŽAJ PREDMETA

I Osnove socijalne politike

Pojam, predmet, razvoj i metodologija socijalne politike

Pojam socijalne politike
Kratka istorija razvoja socijalno-političkih delatnosti
Predmet socijalne politike
Odnos socijalne politike i bliskih nauka
Pristupi i metodologija u istraživanjima u socijalnoj politici

Ciljevi socijalne politike

Zadovoljavanje socijalnih potreba
Obezbeđivanje socijalne sigurnosti: socijalne prestacije
Rešavanje socijalnih problema
Smanjenje društvenih nejednakosti: redistribucija jednakosti
Životni standard
Unapređenje kvaliteta života
Socijalna dobrobit i povećanje blagostanja
Humani razvoj
Sreća ili subjektivno blagostanje
Zaštita najboljeg interesa deteta
Socijalni razvoj
Socijalna uključivanje
Zaštita ljudskih prava i prava deteta
Antidiskriminativne politike

Oblikovanje socijalne politike

Vrednosni principi socijalne politike
Faktori socijalne politike
Ideologije i modeli socijalne politike
Nosioci socijalne politike: država i međunarodna socijalna politika

II Područja socijalne politike Srbije

Sistem socijalne zaštite

Definicija, razvoj, ciljevi i principi socijalne zaštite
Prava, sadržaji i usluge u sistemu socijalne zaštite
Nosioci i ustanove socijalne zaštite
Etika socijalne zaštite
Nevladin sektor u pružanju usluga socijalne zaštite
Aktuelni izazovi sistema socijalne zaštite u Srbiji

Sistemi socijalnog osiguranja

Radni odnos kao osnova socijalnog osiguranja
Osiguranje za slučaj nezaposlenosti
Penzijsko i invalidsko osiguranje
Zdravstveno osiguranje

Zdravstvena zaštita

Pojam zdravlja i definicija zdravstvene zaštite
Zdravstvena delatnost i zdravstvene ustanove
Načela, prava i izazovi zdravstvene zaštite

Finansijska podrška porodici i deci: porodične politike

Pojam i svrha porodičnih politika
Oblici finansijske podrške porodici i deci
Dečiji dodatak
Boravak dece u predškolskim ustanovama
Usklađivanje rada i roditeljstva: plaćena odsustva

Politike stambene podrške

Pojam i oblici politika socijalnog stanovanja
Istorijat stambene politike u Srbiji
Aktuelne politike stambene podrške u Srbiji

Socijalno-politički značaj obrazovanja

Opšti značaj obrazovanja i rizika od neobrazovanosti
Osnovne tačke istorijskog razvoja obrazovanja
Socijalno-politički izazovi savremenog obrazovanja

Politike zaštite vojnih i civilnih invalida rata

Vrednosne osnove politika zaštite vojnih i civilnih invalida rata
Zaštita vojnih invalida rata i njihovih porodica
Prava civilnih invalida rata
Teškoće u ostvarivanju prava invalida rata

III Socijalna politika Srbije prema posebno osetljivim grupama

Osobe u siromaštvu

Konteksti razumevanja siromaštva
Definisanje i merenje siromaštva
Odnos siromaštvo – socijalna isključenost
Uzroci i posledice siromaštva
Društveni kontekst i osnovna obeležja siromaštva u Srbiji

Globalne politike i nacionalna strategija suprotstavljanja siromaštvu
Politika socijalne pomoći u Srbiji

Osobe izvan procesa rada: nezaposlenost

Odnos rada i zaposlenosti
Definicija nezaposlenosti
Višedimenzionalnost nezaposlenosti
Tipovi i opšti uzroci nezaposlenosti
Tržište rada i nezaposlenost u Srbiji
Politike prema nezaposlenosti i zapošljavanju u Srbiji

Osobe u beskućništvu

Pojam beskućništva i beskućnika
Tipologije beskućništva
Uzroci beskućništva: ideološki i teorijski pogledi
Socijalno-demografska i zdravstvena obeležja beskućništva
Beskućništvo kao subkultura
Politike prema beskućništvu u EU i Srbiji

Migranti

Pojam migracija
Definisanje tipova migracija: osnov migrantskih politika
Savremeni koncepti u razumevanju spoljnih migracija
Uzroci migracija: model faktora „pritiska“ i privlačenja“
Obeležja socijalne isključenosti migranata i izbeglica
Karakteristike migracija u Srbiji
Socijalna politika Srbije i migracije

„Deca u pokretu“

Pojam i tipovi „dece u pokretu“
Faktori rizika i posledice ugroženog blagostanja kod „dece u pokretu“
Domeni politika socijalnog uključivanja prema „deci u pokretu“
Praksa i procedure zaštite dece u migracijama/izbeglištvu u Srbiji

Osobe sa ometenošću

Pojam i vrste ometenosti
Karakteristike marginalizacije i diskriminacije osoba sa ometenošću
Deca sa ometenošću i porodica
Istorijska obeležja politika prema ometenosti
Savremene politike prema osobama sa ometenošću
Politike obrazovne inkluzije dece sa smetnjama u razvoju
Socijalna zaštita osoba sa ometenošću u Srbiji

ISPITNA PITANJA

1. Pojam socijalne politike
2. Predmet socijalne politike
3. Istorija razvoja socijalnopolitičkih delatnosti
4. Socijalna politika: odnos sa drugim naukama, metodologija i važnost izučavanja
5. Zadovoljavanje socijalnih potreba i obezbeđivanje socijalne sigurnosti (socijalne prestacije)
6. Rešavanje socijalnih problema i smanjenje društvenih nejednakosti (redistribucija jednakosti)
7. Životni standard, unapređenje kvaliteta života i socijalna dobrobit&povećanje blagostanja
8. Humani razvoj, subjektivno blagostanje (koncept sreće) i zaštita najboljeg interesa deteta
9. Ljudska prava i prava deteta
10. Pojam i obeležja diskriminacije i antidiskriminativne politike u Srbiji
11. Socijalni razvoj i socijalna uključenost
12. Vrednosni principi u socijalnoj politici
13. Faktori socijalne politike
14. Ideologije i opšti modeli socijalne politike
15. Neoliberalni model socijalne politike
16. Socijaldemokratski i korporativistički model socijalne politike
17. Nacionalna država i međunarodni činioci kao nosioci socijalne politike
18. Socijalna politika UN i EU
19. Definicija, razvoj, ciljevi i principi socijalne zaštite u Srbiji
20. Prava, sadržaji, usluge, nosioci i ustanove sistema socijalne zaštite u Srbiji
21. Socijalna zaštita: etika, nevladin sektor i aktuelni izazovi
22. Radni odnos kao osnova socijalnog osiguranja i osiguranje za slučaj nezaposlenosti
23. Penzijsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje u Srbiji
24. Politike zdravstvene zaštite u Srbiji
25. Finansijska podrška porodici i deci: porodične politike u Srbiji
26. Politike stambene podrške u Srbiji
27. Socijalnopolitička dimenzija obrazovanja
28. Politike zaštite vojnih i civilnih invalida rata u Srbiji

29. Konteksti razumevanja i definisanje siromaštva
30. Odnos siromaštvo - socijalna isključenost i subkultura siromaštva
31. Uzroci i posledice siromaštva i obeležja siromaštva u Srbiji
32. Politike suprotstavljanja siromaštvu i socijalne pomoći u Srbiji
33. Nezaposlenost: definicija, višedimenzionalnost i subkultura
34. Oblici i uzroci nezaposlenosti
35. Tržište rada i nezaposlenost u Srbiji
36. Politike prema nezaposlenosti i zapošljavanju u Srbiji
37. Pojam i tipovi beskućništva
38. Beskućništvo: uzroci, obeležja, subkultura i odnos sa društvenim devijacijama
39. Politike prema beskućništvu u EU i Srbiji
40. Pojam i vrste migracija
41. Spoljne migracije i uzroci migracija
42. Obeležja socijalne isključenosti migranata i karakteristike migracija u Srbiji
43. Migracione politike u Srbiji 1: ljudska i migraciona prava, humano upravljanje migracijama, politike prema izbeglim i raseljenim licima i tražiocima azila
44. Migracione politike u Srbiji 2: politika spajanja porodica, zaštita povratnika po sporazumima o readmisiji, politike prema iregularnim i unutrašnjim migracijama
45. Pojam i tipovi „dece u pokretu“ i faktori rizika
46. Područja politika i mere zaštite dece u „pokretu“/migracijama u Srbiji
47. Priroda ometenosti i obeležja marginalizacije i diskriminacije osoba sa ometenošću
48. Porodica i dete sa ometenošću: adaptacija i rizici
49. Politike prema ometenosti: istorijske faze i savremene politike
50. Obrazovna inkluzija i socijalna zaštita osoba sa ometenošću u Srbiji

